

SZÉKESFEJÉRVÁR.

Társadalmi hetilap.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer: szerdán és szombaton.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

Bérmentelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petisor: Megrendelőnkől 6 — nem megrendelőnkől 8 krért igrtattatik be.

Lapunk számára hirdetések felveznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móríc. **Bécsben:** Opellik L. és Mosse Rudolf. Hrdlicka Vincze.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejervár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) ezimzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petisorért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

A tüntetés után.

Nem politikai lap hasábjain, de nem is politikai szempontból akarunk most szólni a fővárosban csak imént leviharzott tüntetésről, hanem inkább csak őszinte rokonszenyünkek szándékozunk kifejezést adni azon nemzet irányában, mely egykor menekültjeinknek szállást adott s megmenté ezáltal őket az akkori tyranismus dühétől.

Nem szólunk a fővárosi ifjuság tüntetése mellett, mely a mily szépen kezdődött, oly szomorú s mivel emberekhez nem illő módon fejeztetett be, czélunk inkább rokonszenyünket nyilvánítani a rokofaj, derék török nép irányában.

Századokkal ezelőtt és századokon át, mint ellenség álltunk szemközt s küzdünk ellenük vallási phanatizmusból s küzdtek ellenünk ők is phanatizmusból. Megmentettük akkor az izlam áramlataitól Európát, de elvesztettük ezáltal hazánk függetlenségét és a mivelttség tekintetében századokra hátrább tolattunk, mert hiába „inter arma silent musae,” míg fegyverrel kezünkben küzdöttünk az alatt szép csendesen elmaradtunk a mivelttebb népektől s azok a vérünkön fentartott védbástyák biztonsága alatt haladtak, fejlődtek, mi pedig maradtunk mindig hátrább és hátrább.

Rokofaj voltunk a törökökkel és mégis halálos ellenség; hogy mily sok kárt tettünk egymásnak, azt a történetből ismerjük; de messze sem kell mennünk itt van városunk, melynek hire, fénye és nagyszerű épületei Mohácsal együtt szálltak a sírba.

Mi volt jutalma és mi a jutalma ma is annak, hogy századokon át védtük Európát az izlam ellen; semmi. De igen, az, hogy csupa hálából, mivel vérünkkel védtük azt, kimondák, hogy mint nem haladt

és mint elmaradt nép nem illünk a mivelt népekhez és mint ilyen nem élhetünk velük, hanem pusztulunk kell, ez jutalma őseink kiontott vérének, ezért küzdött a magyar Európáért, hogy elmaradottságáért életképtelennek mondják. Igaz, hogy elmaradtak voltunk, de ez nem az önhibánk, sőt, hogy életképesek vagyunk mutatja az, miszerint a béke védszárnyai alatt tudunk haladni, sőt haladtunk is annyira, hogy Európa mivelt népeivel most már sok tekintetben versenyzünk, sőt mivelttség tekintetében, a mindent s különösen minket elnyelni akaró szláv elemeket messze túlhaladjuk.

Szomorú dolog, hogy a hála helyett még a mivelt népek közül is több szeretne bennünket eltörölni, másrészt pedig igen kellemes hatású reánk nézve, hogy midőn szabadságérti harcunk elnyomatott s a mivelt népek bakói a legnagyobb barbarismust meghaladó vadsággal gyilkolák le honfiainkat, akkor azon nép adott menekültjeinknek menedéket, mely ellen élethalál-harcot vívtak egykor őseink! E derék nép a török volt.

Lehetetlen tehát, hogy ne rokonszenvezzünk velük akkor, midőn ily nemes és lovagias indulattal voltak irányunkban a keserűség és az üldöztetés idejében.

A mivelt Európa egyrésze küzdött ellenünk, egyrésze pedig egykedvűen nézte elnyomatásunkat, pedig mennyi vért ontának őseink érte és az egykori ellenség menedéket adott az üldöztetés ellen és ha az ily derék nép iránt nem viseltetnék rokonszenyvel, az valóban gyávaság és hálátlanság volna tőlünk, s akkor csakugyan nem volnánk méltók arra, hogy mint nemzet tovább éljünk.

Nem csoda tehát, ha ily előzmények után töme-

gesen hangzik vissza a rokonszeny, az üdvözet szava a derék s léteért küzdő török nép iránt s nem csoda ha lelkesdéssel viseltetünk ügyük iránt s örülünk győzelmeiken és sajnáljuk őket veszteségeikért.

A bennünket is elnyelni törekvő panszlav eszmékkel szemben még inkább rokonszenvezzünk a török ügyeivel, s még inkább vonzodunk hozzá, mert a panszlavismus sokkal nagyobb veszélyrel fenyegeti és elnyomással ép ugy lételünket, mint Kelet-Európa mivelttségi állapotát fenyegeté és fenyegette volna az izlam. Nem mulaszthatjuk el tehát mi is rokonszenyünknek kifejezést adni, akkor, midőn ezt osztatlan akarattal teszi Magyarország lakossága s kívánni e derék népnek győzelmét és mielőbbi szellemi s anyagi fejlődését.

Nem lévén e lap politikai irányu, e tárgy bővebb fejtegetésébe nem bocsátkozhatunk, hanem mint a köréhez tartozó társadalmi élet hű kifejezője mondtuk el a fentebbieket, ugy, mint hű nyilvánulatát az itteni közérületnek, hogy ismerjék s tudják széles hazánkban, miszerint hazánk e derék barátjának ügyét szívünkön hordjuk s vele rokonszenvezzünk mi is, az ő koronázási magyar város lakói.

Nem a fenálló semlegesség határait akarjuk túllépni, hanem a humanismus nevében szelalunk tehát fel, midőn városunk derék hölgyeit felhívjuk, hogy a harcolók sebesültjeinek segélyezésére sziveskedjenek az összhaza hölgyvilágával együtt közremunkálni; mert ezt tennünk a XIX-ik században a humanisticus eszmék fejlődése korában szoros és erkölcsi kötelesség.

Adja Isten, hogy szavaink meghallgattassanak és a szenvedők segélyére hölgyeink minél szebb és eredményesebb közreműködésre egyesüljenek. ⊗

TÁRCZA.

Egy barátomhoz.

Szállj a multba vissza néha... néha...
Mennyi volt a szívben a remény!...
Oh de égető nap jött azóta,
És le hervadt a dus érzeméy.
Oh ne könnyezze' értem jó barát!
Néma a sir, béke nyihet át.

Látd itáig a szív tört reménynyel
Huzta-vonta szenvedéseit...
Mem maradt más, mint a hosszu álom,
Mely nem osztja törődéseit.
Oh ne könnyezze' értem jó barát!
Néma a sir, béke nyihet át.

Hogyha a szív, mint egy égi csillag —
Vesztve fényét, semmiségbe hull,
Romba züllve megszünik dobogni,
S rá a föld hűs álma szétborul,
Oh ne könnyezze' értem jó barát!
Néma a sir, béke nyihet át.

De ha jö a férfikor zajával
És örömben foly körülled el,
Régi képek árnya, s bus regéin
Egy lezajlott mult viszhangja kel:
Akkor ontsd a hantra könnyüidet,
Mert egy szenvedő szív elsülyedt.

D. B. K.

Halottak napján.

Az emlékezés, a kegyelet szentelt ünnepét köszöntjük a mai virradással.

Nem egyszer, de a népek millióinak évszázadokon át nyilatkozó kegyelet érzése emel e napot a legnemesebb, a szív ünnepévé.

Kinek kebelét a drága szülők, a hű hitestárs, a szeretett testvér, avagy egy jó barát fájdalmas elveszte meg nem sebzé, oh annak nincs tudása a jelen szomorú napról; az ilyenben, kinek egybörk tán boldognak mondható e nap — boldogtalan; mert e nap a fájdalmas emlékezések, de a megvigasztaltatás, a keresztényi hit és birodalom igaz napja is.

Mert ki ne érezné a porladós kedvesek halmvainál elrebegett ima lélekemelő, vigasztaló hatását? — Kinek kebelét az élet viharai már-már megtörék, siessen e nap elhunyt kedveltjeihez, amazok hajdani lényében előttünk megjelennek.

Igen, az emlékezés diadal napja e mai a feledés fölött!

De mi is lenne az emberi nemből, ha feledni nem tudna? Örült jajgatás és siralom volna egész élte, melynek különben a jó Isten kegyelméből, egész más a hivatása. Bibliai siralomvölgyben élénk, melyben kár leend születésünk, átkos egész életünk.

Jutott bár a keserűségek az élet fájdalma közül kinek-kinek jó adag osztalékul, de megadta a jó ég hozzá a gyógyírt, megadta az alkalmat, szívünk fájdalmát, legalább egy részvevő jó barát előtt feltárni, melyet, ha ideig-órakig is, de nyugalomra tér a zaklatott kebel.

Mily boldog, a ki feledni bír, és mégis oly kedves az elmultra való emlékezés!

Mult és jelen, feledés és emlékezet állanak folytonos váltakozásban egymással; két hatalmas tényező emberi mi voltunk alkotásában. Mert ugyan ki tagadná a mult, a történet lelkesítő, avagy lealázó példáinak egyesekre ép ugy, mint egész nemzetekre való hatályos befolyását?

Anglia egyik kitünő államféria jegyzé meg a

mult évtizedben, hogy épen: „a mult hatalmunknak eleme.” Erre támoszkodnak egyesek, erre építenek a nemzetek, ebből merítünk lelkesülést a fárasztó munkában, ebből hitet, bizodalmat a jövőre nézve. Beláták már ezt jól a kezdetlegesség első korszakában is, midőn jelesik emlékeztetést szájról-szájra való mondás utján (s áll ez az egész emberiségre nézve) tartották fönn.

Szép és jeles hivatása az emberiségnek, a jobbik emlékeztetének megőrzése. Ez alapja egyszersmind az erkölcsiségnek, mert a belénk oltott gyarló, de nemes szenvedély folytán kiki igyekszik olyat valamit tenni, hogy halála után legalább a szűkebb családi, vagy baráti körben megemlegessék.

A szegény földmivesnél ép ugy, mint a hatalmas főuraknál be van oltva a halhatatlansági vágy.

A szegény zsellér emberi kórágán fekvő fájdalmasan kiállt föl: csak még egy házikót építhettem volna föl, hogy legalább unokáim is áldanának!

S az utódok valóban kegyeletteljesen zárandoznak e nap a nemes halott poraihoz, a hála, az emlékezet áldásos adóját leróni.

Városokban és falvakban egyaránt benépesülnek ilyenkor a sírok. Minden hant elé akad egy-egy kesergő, minden fejfára egy koszorucska, vagy egy myrtus-ág.

A tehetősebb utódok tarkaszinü lámpákkal lepik el a sírokat, míg a szegényebbek kegyelet érzetét egy mécs, vagy gyertyácska jelöli.

Valóban ünnepies, kegyelet gerjesztő ilyenkor az örök haza.

Itt egy komor tekintetű férfiú áll némán, meren, kinek csak elfojtott sóhajai s átszellemült arczulata sejtetik a keblében dülő fájdalmat. Mellette an-

Ismeretterjesztő.

A battai római hypocaustumról.

Irta: Kereskényi Gyula.

(Folytatás.)

Végre a palastranak emelkedettebb helyén volt a balnea, fürdőhely, mely fürdő mesterségesen építve levén, nagy, különféle tömeg fokú vizet képes volt kiemelni s befogadni, a fürdő közepét foglalá el a hypocaustum (a fűtőhelyiség), ettől jobbra és balra építve valának a laconicum (a legforróbb), a tepidarium (lágy), calidarium (meleg), frigidarium (hideg) vizet tartalmazó szobák. E főntébbi felosztás szerint a fürdő egyik része a férfiak, másik a nők számára szolgált.

Ez a rómaiak kezdetleges s még erkölcsileg el nem aljasodott korában volt, de a mint erkölcsileg hanyatlani kezdének, az erény utjáról letérve a közös fürdők kezdének divatozni.

A hypocaustum mint azt a battai ásások alkalmával s az embertani őstörénelmi congressus tagjainak kirándulásakor többeknek szerencsésük volt megismerhetheti, volt egy nagy fűtő kemence, hol a tűz élesztetett a víz és szobák melegítése végett. A hypocaustum fölött állott egymástól 2 öl távolban három Milliaria az az viztartó-edény (kazán), valószínű a vizet milliom itezére, az az nagymennyiségben tartalmazó sokasága miatt?)

Ezek az edények ólom- és óncövek által voltak összekötve, mely Battán talált csövet én a nemzeti muzeumnak adtam át, e cső egyik szobából a másikba vezeté a vizet, hossza 1 méter, szélessége egy deciméter volt, s azon nevet bírták, a mely névvel a fürdő hivatott. Vas frigidarium, az az hideg vizet; Vas tepidarium langyos, Vas calidarium meleg vizet tartalmazó edények. Az első magába fogadá a közös edényből jövő hideg vizet frigidarium, a másikba, tepidarium, kigyózó csöveken át folydogált a víz, ebből a calidarium az az meleg edénybe még kigyózóbb csöveken jutott a víz, hogy minél nagyobb fokra melegedhessék. Ily módon a nagymennyiségű vizet, mi a meleg fürdőből (calidariumból) kifolyt, a langyos (tepidarium) viz által; ez pedig a hideg (frigidarium) viz által póltatott. Különféle ólom- és óncövek vezeték a különféle mérsékletű vizet a szobákba; földalatti 3 lábnyi magas kőből vagy téglából emelt pillérek, 3 lábnyi hosszú széles téglák voltak rakva, melyek mindünnen összeérve egy téglapadozatot képeztek ez suspensurá nak hivatott. Erre a téglára jött az öntött durva padlat, mely mozaikkal borított. A tegeledvén a szögletes álló földalatti fűtőhelyről az agyag padozat egyenlő meleget terjesztett a szobákban és a fürdőkádakban. Az általam kiásott fürdő szélessége 4 1/2 öl, hosszúsága bár még egészen nincs kiásva 6 öl, csakis kiásatása után fogjuk megmondhatni mennyire terjed.

Külön egyének gondoskodtak a fűtésről, (fornatores) kik fa vagy erre készített éghető s szurokkal bevont agyaggal eszközölték azt, — miről Statius Sylvarum I-ső könyvében emlékszik, sőt a hypocaustum

1) Seneca, Cato, Palladius mindannyian Milliarina-nak nevezik.

gyali szép kis gyermeke, oly nemesen emeli szemét az égre; hisz ott, ott a jó mama! Nem messze innen egy gyászba öltözött nő keserves zokogása köti le figyelmünket, kinek csak lelke sötétebb gyászos külső-jénél. Magára hagyva, egyedül áll ő már e világban, legfőbb támasza, mindene, régen benn a sirban. Gyámoltalan, szegény özvegy asszony.

Majd a legmegrendítőbb látvány tárul elénk. Őhat megannyi apró gyermek fog körül egy két keresztet hantot. Ott nyugszanak az oly korán sirba szállt szülők, a kegyetlen sorsba bízván gyermekeik jövődjét.

Ily e napon hasonló jelenetek emelik ehhez fájós szentelt ünnepét.

Palotában és kunyhóban egyaránt lobog az emlékezet világa.

Hisz a szegény pórnak ép oly kedves a zöld-mohhal fűdött sir lakója, mint a dúsgazdagnak a kriptában rejlő halott hamvai.

A bibor és darócz alatt egyformán érzi a szív veszteségét. Egyformán kedves a jó istennek a piros bársonykönyvből, vagy csak amugy a szív mélyéből mondott ima.

Lelkünkben pedig egy titkos érzet szüntelen mementót sugal; s ennek fájó érzete mellett, ki tagadná, hogy van valami édes, boldogító, lelkesítő.

Porhadó kedveseink úgy mindenkor buzdulást gerjesztve, éltünk eredeti magasztos és nagy czéljához csak közelebb visznek.

Ily értelemben kívánjuk a kegyelet az emlékezés szentelt napját tekinteni, melyen a szülői, testvéri avagy fiui hála adóját leróva, mindig készen állva, soha meg ne retentsen a „mementó móri!“

fűtőhelyiségében terjedő gőzt is felhossa az Etrusci fürdő leírásában.

„Crepantes.“

„Auditura pilas ubi languidus ignis inerrat.“
„Aedibus et tenuem volunt hypocausta vaporem“
azaz hallani fogod a lapták szétpattanását, hol bágyasztó tűz terjed az épületben, gyöngébb gőzt óhajtanak a fűtőhelyek.)

A laconicum közvetlen a hypocaustum mellett volt, hol tehát legnagyobb fokban vala a melegség, mely hely nem is igen használtott az egészséges és testüket gyakorlóktól, hanem inkább a gyöngékedő betegesektől.

E szó „laconicum“ nevéét Plutarch szerint a Lacedemoniaktól vette volna, kik túlságos melegből izzadtan a jég hidegbe mentek, ez által testüket a forróság és hidegséghez akarták szoktatni, azért Martialis írja:

„Pritus si placeant tibi Laconum
Contentus potes ardo vapor.“

— — — — — mergi

az az „ha a Lacedemonok szokása tetszik elmerülhetsz gyulasztó gőzbe“ Martialis Lib. 6. Epigrammate 26.

A Laconicum helyiség a görögöknél pyriandron a rómaiaknál cella calida laconicum, (meleg forró szoba), Senecánál sudatorium (izzasztó), Vitruviusnál calataniun (gyullasztó), Cicerónál assa (sütő) nevezeték, a laconicum a köz- ugy mint a családi-fürdőknél sohasem hiányzott.

A tepidarium (langyos vizet tartalmazó szoba) volt a legszebb s legpompásabb (ezt igazolják a battai ásások alkalmával talált gyönyörű falfestések, mi vörös, zöld, sárga, barna és fekete színeket tüntetett fel, nevezetes a fálnál, hogy ha a szobák ujonnan főtettek a régi malter le nem vakartott, de az meghagyatván oly fal darab, hol egymás fölött hét réteg fűtés találtott, mit Capellini az olasz tudós, ki Herculanium és Pompei ásatását vezeti, maga megbámult, s a battai hypocaustum megismerésénél Brocca, Wirchow, Montelius világhírű régésztudósokkal a legnagyobb elismerést fejezték ki). — Ez a hypocaustumból mérsékelve volt melegítve, fekvése napkeletnek, s így a napsugarait egészben felfogható. Itt a fürdő egyének dörzsölő eszközökkel (strigiles) dörzsöltettek mielőbb olajjal bekenettek volna. A dörzsözők érzékből vagy elefantcsontból voltak, mint Persius satyrájából kiténik, ily dörzsözőket a fürdő egyének magukkal hordának a fürdőbe.

„I puer, et strigiles Crispini ad balnea defet“
az az „menj gyermek s Crispin dörzsözőjét hozd a fürdőbe.“ Persius satyrája 5—129. versben.

Sokszor ezüst és aranyból voltak a dörzsözők, mivel oly erősen dörzsölék a felbört, hogy mint Suetonius in vita Augusti. cap. 80. írja: gyakori dörzsölés által Augustus császár testén kerges kinővések támadtak, a dörzsözők erős vakarását mérséklendők azt olajba márták.

A meleg fürdő (calidarium) volt főrése a fürdőnek, a nagy fürdő edény, melyben többen megfűthettek, lotron, latinul lavarum és labrum nevet viselt.

Ez sok egyént befogadhatott, a széle oly széles volt, hogy azon kényelmesen lehetett ülni. A nyilvános fürdőkben szivacsos, magán fürdőkben nitrum és aphronitumból készített szappangolyóval tisztítottak, mielőtt olajjal megkenettek volna. Azért mondja Jeremiás példabesz. könyv. 25—220. Ha luggal mosod is magad és megokasított a hamuszirt: még is gonosz-ságnak szentje megmarad előttem, mondja az Ur. — Susannáról olvastuk mielőtt fürdött volna olajt és szappant hozatott.

A salétrom különösen az aegyptomi, különös tulajdonsággal bírt, folytonos pezsgést idézett elő ha savanyu folyadékkal kevertetett. Azért Salamon az ily pezsgést azon égéshez hasonlítja, melyet a bánatos szív, vig dalok zengedzése mellett érez; mondván 25 rész 20 ik versében. „A ki mást hidegben ruhájától megfoszt, vagy ki cezetet önt a hamuszirta: olyan mint az ki elkeseredett bánatos szívének vig dalokat énekel.“

A nyilvános fürdőkben a víz megmelegítése után a fürdeni akarók haragsengetessel figyelmeztettek a fürdési időre, azért Martialis 14. könyv. 195. Epigrammájában e csendítésre figyelmezteti a fürdőket irván:

„Redde pilam sonat aes thermanum
„add vissza a laptát szól a fürdői haragszó.“

(Vége következik.)

Apróságok.

Két lord találkozik London egyik szűkebb utcájában. Mindegyik maga hajtván, egyik sem akart kerülni. Végre az egyik ülése szélebe akasztá a gyeplőt, elővett egy újságot és olvasott. A másikat ez legkevesébe sem hozta ki sodrából, hanem átkiáltott inkább:

— Ha elolvasta, kérem az újságot!

Egy vidéki bácsi beállit egy borbélyműhelybe. Makrapipa levén a szájában, a borbélysegéd széke mellé jobbra odatesz egy köpüládát.

2) E hely mutatja, hogy a fürdőkben is unalomtűzés és az izzadság nagyobb mérvben előidézése miatt laptákat dobáltak egymáshoz, melyek a nagy hőség miatt szétrepedeztek.

A bácsi azonban a baloldalon tesz eleget szendélyének.

A segéd szóltanul felveszi a köpüládát s baloldalt állítja a vendég széke mellé.

— Az ördögbe! — kiált fel ez boszusan, — tegye el innen ezt a históriát, mert isten ucsesemég — beleköpök.

X. ur nagyon követelő.

— Nem állok el kívánságottól. Meg kell követnie, különben —

— De mi jut eszedbe! Te ütöted pofon s még ő követessen meg téged?

— Természetes!... midőn pofonütöttem, lovgiatlanul, parasztmódon viseltem magamat... s ennek ő volt az oka, ő vitt ennyire... meg kell követnie!

Szinészet.

A heti műsornak három első előadása végbement; egy opera, egy népszínmű, egy dráma. Örömmel constátálhatjuk, hogy e 3 előadás oly szabotossággal és tökélyvel folyt le, hogy jobbat nem is kívánhatunk. Meg is telt a nézőtér szombat és vasárnap zsufoltságig. Meg még a színészek pályáit is el kelle adni, és ilyenkor kár, hogy a színház nem megegyezzen akkora, mert folytonosan 10—20 ember ostromolta a pénztárt jegyekért, de hasztalanul. — Szombaton: „Hunyady László“ Erkel Ferencz remekműve, ez első nemzeti nagy opera adatott elő. A zenekar a hosszú, gyönyörű nyitányt kitünően játszta és sokkal hozzájárult az előadás sikeréhez. Mándokiné, Kocsis Irma, Fekete, Török, Szilágyi és Bérczy, mindnyájan közmegelegedésre énekeltek és élénk tetszésnyilvánulásban részesültek. — Hasonlóképp Tóth Somának dísz magyar tánca is. A karok jól működtek, egy jelenést kivéve, midőn t. i. a király kísérete és a várórség közt szólniok kelle, akkor mindkét részről gyenge volt.

Vasárnap, f. hó 29-én „A falu rossza“ e kitünő népszínmű és híres kaszszadarab ismét megtette kötelességét és nagy közönséget vonzott a színházba. A főszereplőket Bérczit és Kendit már többször láttuk benne és a közönség elég előnyösen ismeri őket. — Kendynek ez egyik legjobb szerepe, és Bérczi szépen játszott és jól énekel, mindkettőt többszörös kihívással jutalmazta a közönség. Boriska szerepét Töröknek játszta. E jeles művésznő, minél többször fellép, bár mily szerepben legyen az szende vagy drámai, hősnői vagy társalgási szerep, mindig jobban meggyőződött első véleményünkről, hogy ritka tehetségű színésznő áll előttünk. De megis nyerte tetszését a közönség, melynek kedvence. A már ugys rokonszenves Boriskát, oly érzellemmel oly melegséggel szemlélyesíté, hogy a harmadik felvonásban a folyó jelenetnél nem egy nőt láttunk könyezni. És e mellett nála minden természetes, sem hangjában, sem játékában semmi keresettség, vagy erőtetett naivság, semmi affektálás. Bács (Lajos) és Tokainé (Tercsi) elég jól működtek. Nagy Julesa k. a. „a vendég“ igen csinosan és kedvesen adta Finum Rózi szerepét, szép énekét újrátatták és meg is érdemelt, csak egy tanácsot bátorkodunk adni a t. kisasszonynak mért kell minden fellépésnél kitenni hogy „vendég“? Ha egy Kocsis Irma, ki szintén több évig volt elsőrendű tagja a nemzeti színháznak, és egy Mándokiné, nem szégyenlik a szekesfejvári színház rendes tagja lenni, mért szégyenli azt Nagy Julesa k. a.? Majdnem azt kellene hinnünk, hogy Soldanos akarja utánozni, ki a népszínházzal ekkép szerződött. Pedig Nagy Julesa k. a. maga is elég önálló művésznő, ki senki utánzására nem szorul. Ajánljuk ezt a t. kisasszony szives figyelmébe.

Hétfőn oct. 30 kán adatott „Sir Patrik“ dráma 5 felv. Ezen nehéz szerepet, mely valaha Felekiné híres fellépő szerepe volt, Bács játszotta meglepő sikerrel. Bács jó színész, és határozottan több tehetsége van jellemzéshez, mint szerelmeshez, ezt bebizonyította a „Csók“-ban, a „Pajtáskodás“-ban és a „Sir Patrik“-ban. Könnyedén mozog, mozdulatai jók, egyszerűek, arczjátéka helyes, és nehéz szerepét igen szépen adta elő, csak őrizkedjék a túlságos szemjártéktól, mint azt a párbajjelenetben észrovttük. Osztoztak vele az est sikerében Mándoki (O Neil) ki szintén nehéz szerepét, igen jól játszotta, mint rendezen Törökne (Anna) Ardayné (herczegnő) Károlyi és Szeles. Általában az egész előadás igen sikerült és megezáfolta azon roszakarók ráfogását, kik azt állítják, hogy csak az operatársulat jó, de a dráma nem. Közönség kevés számmal.

Hirek.

— A halottak napját holnap fogja kegyeletesen megülni közönségünk, s mint a mult években ugy az idén is, legalább a készületekből itélve a temetők népesek lesznek, s kiki siet a kegyelete adóját leróni kedves halottai emléke iránt. Szükséges volna ha azon elhunyt jeles eink sirján is a kegyelet adóját lerónánk, kik itt nyugosznak távol minden rokoni kötelektől elhagyatva. Megyénkben, de városunkban is van több jeles férfi sirja, — ilyen Kunoss Endre a jeles költő — jeltelenül elhagyva; ezekről egyleteinknek kellene gondoskodni.

— **Megyénk** s városunk monographiájának ügyét ismét kénytelenek vagyunk feléleszteni; a szomszéd megyék már majdnem mind elhagytak bennünket, csak mi vagyunk hátra, pedig kevés megye és város bír oly szép multtal épen mint a miénk. A régészeti egyeletnek feladata lenne ugyan ez, de, ha ez nem tehet még semmit, a két hatóságnak kellene ugy intézkedni, mint a főváros tett. Bizzanak meg egyeseket a megírással s kritizáltassák meg a megírt műveket s ha jónak találtnak, — akkor adják ki a jutalmat.

— **Arnstein Szidónia** által Odry Lehel közreműködése mellett rendezett hangversenyen igen kevesen jelentek meg s valóban boszankodnunk kellett, hogy épen városunk tanusított oly kevés részvétet a nemzeti színház és a magyar haza egyik legkiválóbb énekese Odry Lehel iránt. E részvétlenségnek egyszerű megrovandó személyes intriguák képezik alapját s különösen vannak egyesek, kik külföldi hangversenyzőknek minden kitelhető módon publikumot gyűjtöttek, az alatt a hazai művészek ellen uton utfélen beszélnek. Ideje volna már egyszer, ha nagyobb figyelemmel viseltetnénk a hazai iránt, mert valóban szégyen, hogy míg a hazai elsőrangú művészek, mint Odry Lehel hangversenyén alig valaki jelenik meg; addig mindenféle külföldi companiák felléptén tömegesen jelennek meg. Az ily dolgok nem fényt, hanem árnyat vetnek ránk, mert ama külföldi, telezsebbel kinevetve hiszékenységünket távozók körünkől, azon tudattal s tapasztalattal, hogy valahányszor ide jön mindenkor jó koppasztó talajra talál nálunk? Meddig tart még ez, nem tudjuk!

— **Nyilvános köszönet.** T. Klökner Péter ur helybeli könyvkereskedő, ki áldozat készségével sőt sokszor bőkezűségével a nevelésügy igaz barátainak díszes sorában az első között áll városunkban, nemes szívűségének újabb jelét adta, midőn a székesfejérvári reformatus iskola szegényebb sorsu növendékeinek 1 rizsma író füzetet, 1 skatulya aczeltollat, s több darab palatáblát és írlát ajándékozott. — Midőn fentiszelt ur elismerésre méltó tettét a nyilvánosság elé bocsátva, alkalmat veszek egyszersmind forró hálám s azon szívből jövő jókívánságom kifejezésére, az ég ura áldja meg a lelkes jótévőt lelki és testi javaival. — Székesfejérvárott, 1876. október 30-án. *Csapó Ödön*, ref. tanító.

— **Kinevezés.** Horváth Pál honvédőrnagy, kit városunkban sokan jól ismernek, közelebb honvéda-lezredessé neveztetett ki a 47. zászlóalj parancsnokságának megtartása mellett.

— **Színházunkban** még eddig igen kevés operette előadás levén, e végett a végrehajtó-bizottság operette énekesnőt fog szerződteni s a legújabb operettek fognak előadni. — Megemlítjük, hogy e hó folytán Tóth Ede nevezetes műve a „Toloncz“ is előadni fog.

— **A „Kundmachung“-ok** kora még mindig nem járt le, az utcasarkokon olvasunk ilyeket, melyeket a budai főhadparancsnokság élelmezési osztálya bocsát ki, öröme a magyar nyelvnek. Bámulatos csakugyan azon figyelmetlenség, melyekkel ezen jó urak még mindig a magyar nemzetiség iránt viseltetnek. E Kundmachungok miután magyar városokban ragasztattak ki, következképp magyar emberek számára lettek ki-függesztve, nem-e lehetett volna tehát ezeket, mit az ész-szerűség is parancsol, — magyarul fogalmazva közzé-tenni. Vagy talán az egész hadparancsnokságnál nincs egyetlen magyar ember, ki lefordította volna? Budapestben van elég, ki magyarul tud, vagy erről sem bir tudomással a hadparancsnokság!?

— **„Boeuf au Madère“** nevet adott Veber Ferencz festésünk ama humoristicus genreképeinek, a melyet most fest Münchenben. Kóvér és jovialis arcu barát áll kályha mellett s míg egyik kezével serpenyőben mártást kever, másikkal meg kóstolgatja. Azt, hogy e mártás épen madère mártás, természetesen csak a mű elnevezése után tudhatjuk. A szoba ablakán át kandur látható, mely kíváncsian nézi a szakácskodó barátot. A mű tehát egy elmés szójáték lefestve s mint halljuk először a budapesti műtárlaton leend kiállitva.

— **A földadót szabályozó** 1875 ik évi törvény-czik életbeléptetésének kezdetén a térfogatok gyors és hibátlan kiszámítására 6 db. különálló segédvonalzatot készített Fekete János szatmári kataszteri számtiszt és azokat: „Kataszteri táblázatok“ czimen kiadja. A mű 1877 ik év elején jelenik meg. Előfizetési ára 50 kr. Az előfizetések november 24-ig Szatmárra a szerzőhöz küldendők.

— **A megyei és városi közigazgatási bizottságok** e hó első felében ülést tartanak. A megyei november 14 én, a városi november 9-én. Mindkét ülésről tudósítást hozunk.

— **Lófuttatás tartatott** vasárnap a szokott helyen Csikvár közelében a helyben székelő lovaskatonaság által. Igen gyér közönség jelent meg és a futtatás is kevés sikerült, mi felett annyival inkább is örülünk, mert e futtatások most már egészen aristokratikus jellegűt öltöttek, s a nagy közönséget értesíteni — még csak érdemesnek sem találja az érdemes rendezőség. Csak tessék tehát ily dolgokkal elszigetelten foglalkozni s a haza javára, ha ugyan van valami java ebből a hazának — kasszuszterileg a mívelt és haladott XIX. században — közremunkálni.

— **Uj zenemű.** Megjelent Táborosky és Parsch kiadásában: „Bölcsész-csárdás“ zongorára szerző Rácz Pál. Ára 60 kr. Kapható helyben is Klökner Péter könyvkereskedésében.

— **„A szőlő és pincze“** czim alatt jelent meg egy okszerű szőlőművelési és borkezelési kézikönyv, dr. Nyári Ferencztől. — A mű különböző szakmüvek felhasználása mellett, saját tapasztalatai nyomán iratot s igen szakavatottan szól a szőlőművelés és borkezelésről, mely könyvet épen városunk közönsége figyelmébe, hol a szőlőművelés és borkezelés oly kiválólag üzetik, ajánljuk. Ára 1 frt. 20 kr. — Klökner Péter könyvkereskedésében helyben is kapható.

— **A Vörösmarty-kör és régészeti egyelet fusioja** igen csesendesült s ugy látszik az eszme, mely oly nagy vitát támasztott még a kivitel megkísérlése előtt sirba száll. Az egészből a rövidet a régészeti egyelet huzza, a mennyiből a tervezett egyesülés folytán a szépen fejlődő egyelet ügye elhanyagoltatván, ismét majd a kezdet nehézségeivel kell megküzdenni.

— **A „Pozsonyvidéki Lapok“** szerkesztését dr. Vutkovics Sándor eddigi szerkesztő visszalépése következtében Hegyi Pál a lap eddigi főmunkatársa vette át.

— **Színházunkat** különösen operai előadásokon igen szép számu közönség látogatta, annyira, hogy néhány előadásban zsufolásig tömve volt az; de szük-séges is ezen pártolás, mert a consortium által csak is ily módon tartathatik fenn a színészet.

— **A katonai ellenőrzési szemlék** megyénkben a mult hetekben tartattak meg s ez évben kevesebb büntetési esetek fordultak elő, mint máskor, már kezd népünk is hozzászokni a rendhez.

— **Köszönetnyilvánítás.** A vallás és közokt. miniszter. f. évi okt. hó 26-án kelt rendeletével megbizta a n. muzeum igazgatóját, hogy a legújabb időben a nemzeti muzeumhoz befolyt nagymértű ajándékozásokért, az illető adományozóknak irásbelileg köszönetét fejezze ki.

— **Kömives Imre** szintársulata a mult héten Simontornyán nem annyira előadásokat rendezett, hanem tengett. Curiosunképen megemlítjük, hogy a „Falu rosszat“ négy darab színész játszotta. Szép előadás lehetett.

— **Emberévők.** Sydneyből jelentik, hogy Salomon-szigetek lakói elfoglalták „Danking Wave“ hajót és a kapitányt legénységével együtt föllalatozták. Egy matróz azonban megszabadult s a dolgot följelentvén Sandfij hadihajó küldetett ki a vadak megfenyítésére s az elveszett hajó visszafoglalására.

— **A ponty szálloda mellett** egy gabnaraktár van, hol naponként rostálnak és pedig ugy, hogy a por és polyva a járókelők szemeközé s ruhájára esik s az ember egyszerre, mintha zuhany elé kerülne annyira tele lesz piszokkal. — Figyelmeztetjük erre a gondatlan magtár tulajdonost és rendőrségünket, hogy az ily járt utakon az ily dolgokat, melyek a közönség boszantására vannak akadályozza meg.

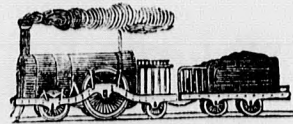
— **A törökök halála Magyarországra** iránt. Konstantinápolyból a „K. Nép“-nek követezköket sürgönyzik: A magyar nemzet rokonszenvi nyilatkozatai nagy hatást gyakoroltak a szultánra és a török kormányra. Midhát pasa azon van, hogy a magyarok rokonszenvre viszonyoztassék. Azt tervezik, hogy mindazon tárgyak, melyeket a törökök Magyarországon elfoglaltak u. m.: az összes Corvinák, fegyverek, mükincsek stb. a magyar nemzeti intézetnek ajándékozassanak.

— **Szerbiába ment orosz tiszték** közül egyre többen érkeznek vissza Budapestre. Sebesültek és ép egyének vegyesen hagyják ott a harcztért. Ma is érkezett egy tiszt, ki a „Párizs városához“ czimzett fogadóba szállt. Feltűnő, hogy míg elmenetkor nagy podgyászt vitt magával pénze is volt és a fogadóban két szokát bérlet, most a legszerényebb szobácskában vont meg magát. „Sic transit gloria!“

— **Veszprémben** az ottani iparos ifjuság művelesi-köre tagjai között a török sebesültek javára rokonszenves érzelemből segélyt gyűjtöttek. Szép és követeendő példa városunkban is.

— **Baleset.** Hétfő d. e. 11 órakor az iskolaépület előtt egy reáltanulót gázolt el egy vidéki kocs. Egy kis sérülésen és ijedelmen kívül nem történt semmi baj.

□ **Rövid hírek.** Földrengés a Dunántul. „A föld már tíz nap óta mozog talpuk alatt“ beszélük Surdról. A lakosság nagy remegésben van, miután az északról délnek húzóó rázóadások gyakran éjjeli álmaikból is felriasztja őket, mult héten már több ház fala is megrepesztett, legközelebb pedig a koresma s s a kovácsmühely kéményei beomlottak. Somogyegyébe is ellátogatott a földrengés s nem csekélyebb mértékben. Rabló kongresszust akar tartani Deannau az elfogottnak híresztelt szabadon garázdálkodó rablófőnök és pedig a nagyváradi serház sikártort szemelte ki, mint e czélra alkalmas helyiséget. A városi tanács lesz bizonyára oly eszélyes elfogadására sietni a kongresszus nemes vitézlett tagjainak. — A temesvárkoránsebesi vasut f. hó 22-én nyitott meg. E vasuti vonal építői elismerést érdemelnek a menyenyiben alig egy év alatt készen voltak a válalattal.

Vasuti menetrend.

Budára reggel 4 ó. 15 p. dében 12 ó. 5 p. este 6 ó. 36 p. **Budáról** reggel 7 ó. 10 p. d. e. 11 ó. este 9 ó. 36 p.
Kanizsára reggel 9 ó. 29 p. d. u. 2 ó. 33 p. éjjel 11 ó. 6 p.
Kanizsáról reggel 6 ó. 25 p. d. u. 2 ó. 6 p. éjjel 11 ó. 30 p.
Ujszónybe reggel 10 ó. 18 p. éjjel 12 ó. 23 p. **Ujszónyból** d. u. 2 ó. 33 p. éjjel 11 ó. 37 p.
Veszprémben reggel 9 ó. 9 p. éjjel 11 ó. 42 p. **Veszprémből** d. u. 4 ó. 21 p.

G a b o n a - á r

október 31-én.

100 kilogramm	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	11	20	10	80	10	60
Kétszeres	9	40	9	20	9	—
Rozs	8	80	8	60	8	40
Árpa	6	80	6	40	6	20
Zab	8	—	7	80	7	60
Kukoricza	7	20	7	10	7	—

Felelős szerkesztő: **Hattyuffy Dezső.**

Hirdetések.

Helyiségváltoztatás.

Alulírottak van szerencséje a nagy érdemű közönséggel tudatni, miszerint vendéglői üzletét az ugynevezett Jahn-kerti helyiségből Özv. Ulmanné házába tette át. A midőn ezennel a n. érd. közönségnek üzletem iránt tanusított pártfogásáért őszinte köszönetemet nyilvánítom, kérem ezen bizalmat új üzletem számára is fenntartani.

Teljes tisztelettel

Hübner Imre.

Schleicher József kertészete, palotai-utca.

Kaphatók minden szobába való plánták és pálmák, azonkívül mindennemű csokrok és koszorúk, gyümölcs-, díszfák és bokrok. — Ugy leandereket téli gondviselésre elfogadok s azonkívül minden a nagyobb szerű kertészeti vágó tárgyak nálam feltalálhatók.

Stabile Vertreter

finden lohnende Beschäftigung durch

Ferdinand F. Leitner

k. k. Hofwechsler, Wien.

KOCH LAJOS

valamennyi jelességéről ismert illatszerei s pipere cikkei, ugyszinte minden rheumatikus fájdalmaik ellen leghatásosabb szere a **fenyütü-szesze**

Székesfejérvár és környéke részére egyedül valódian megszerezhető **Diebálla György és Braun József** gyógyszerész uraknál.

